

Istoria „sportului minții” în lume și în România

(Pe 20 iulie se serbează Ziua Mondială a Șahului)

**„Pentru mine, șahul este poezie, poezia luptei,
a minții și a voinței” (Pablo Neruda)**

Jocul de șah a apărut în spațiul asiatic, însă țara de origine constituie motiv de dispută și în ziua de astăzi. Cea mai cunoscută legendă despre șah relatează despre un înțelept indian care a inventat acest joc pentru a-i da o lecție regelui. Se spune că regele era un om foarte nedrept cu poporul său și mult prea orgolios. Din acest motiv, bătrânul înțelept a decis să construiască un joc care să-l învețe pe rege despre rolul fiecărui membru de la curtea sa. Extrem de încântat, regele a insistat ca înțeleptul să primească o răsplată, iar acesta a cerut să i se ofere un bob de grâu pentru prima pătrățică a tablei de șah, două pentru a doua, patru pentru a treia, opt pentru a patra și tot așa mai departe până la ultima pătrățică. După ce s-a efectuat calculul, s-a descoperit că este vorba despre o cantitate imensă de grâu și că rezervele Indiei nu ar acoperi nici jumătate din tablă.

Garry Casparov

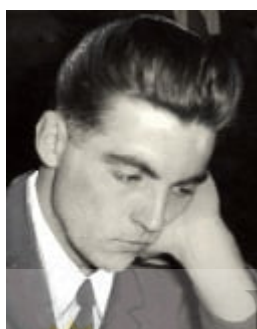
INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ
*Independența
prin Cultură*

Izvoarele istorice atestă faptul că, prin secolul VI, se juca șah și în Persia, iar jocul s-a răspândit odată cu extinderea invaziei islamice în Orientul Apropiat, Africa de Nord, Bizanț, Italia, Europa de Est și Spania. De asemenea, în China, șahul era considerat una dintre cele patru arte ale cărturarilor. Șahul din India, numit chaturanga, se juca pe o tablă cu 64 de pătrățele, albe și negre, dar cu patru seturi de piese. Regulile jocului au început să evolueze în secolul al XIII-lea, iar din secolul al XV-lea a ajuns la regulile de acum, când cei doi parteneri se înfruntă cu câte 16 piese. În anul 1495, Luis Ramirez de Lucerna a scris primul tratat despre șah, „Repeticion de amores y arte de ajedrez”, dar acesta a fost publicat abia doi ani mai târziu, în regiunea Salamanca. Șahul a fost considerat ca sport din 1851, când s-a organizat, la Londra, primul campionat. Totuși, prima competiție oficială de șah este considerată cea din anul 1886, când austriacul Wilhelm Steinitz și-a revendicat titlul de campion mondial. Prima ediție neoficială a Olimpiadei de șah a avut loc la Paris, în vara anului 1924. Olimpiada oficială a fost organizată de Federația Internațională de Șah (FIDE) pentru prima dată în 1927, la Londra. Olimpiadele au avut loc anual de câteva ori până la Al Doilea Război Mondial, iar din 1950, competițiile olimpice de șah s-au desfășurat o dată la doi ani.

În țara noastră, șahul a apărut prin secolul XVIII. Se spune că, în acea perioadă, unul dintre marii pasionați ai acestui joc era Ienăchiță Văcărescu. În anii 1800, Mihail Kogălniceanu și Nicolae Bălcescu obișnuiau să joace deseori șah. În 1925, a luat ființă Federația Română de Șah, la inițiativa profesorului Ion Gudju, dar, după actul de constituire, a fost oficializată pe 14 martie 1926, prin adeziunea a 26 de cercuri de șah din țară. A fost ales un Comitet Director prezidat de Mihail

Sadoveanu, care a devenit președintele federației. Forul român de șah a devenit membru fondator al Federației Internaționale de Șah (FIDE), care a luat ființă la Paris, pe 20 iulie 1924. Federația română este, de asemenea, membră afiliată la Uniunea Europeană de Șah (ECU) din anul 1990, iar în 1999, a devenit membră fondatoare a Asociației Internaționale de Șah a Mării Negre și este recunoscută de Comitetul Olimpic și Sportiv Român (COSR).

În 1926, jucătorii români au obținut medalia de bronz la cea de-a doua ediție (neoficială) a Olimpiadei de Șah de la Budapesta. E drept însă că, din cauza trimiterii cu întârziere a invitațiilor, la competiție au mai participat, pe lângă România, doar Ungaria, Iugoslavia și Germania. Primul campion al României la șah a fost Alexandru Troyer (1926). Primul campionat feminin de șah din țara noastră s-a desfășurat în 1936 și a fost câștigat de Raluca Luția-Manolescu. În 1957, a luat ființă Olimpiada de șah destinată femeilor. La ediția inaugurală, găzduită de Olanda, au participat 22 de țări, iar echipa României (reprezentată de Maria Albuleț și Maria Teodorescu) a câștigat medalia de argint.

Victor Ciocâltea

Florin Gheorghiu este primul șahist român care a cucerit titlul de campion mondial la juniori (1963). La vârsta de 16 ani, a câștigat titlul de campion național la seniori, devenind și maestru al sportului, iar la 18 ani a ajuns maestru internațional.

În 1962, Victor Ciocâltea a devenit primul român care l-a învins pe celebrul Bobby Fischer, considerat de mulți drept cel mai mare șahist din toate timpurile. Succesul a avut loc la Varna, la cea de-a 16-a Olimpiadă de șah. Victor Ciocâltea a fost campion național al României în anii 1952, 1961, 1969, 1970, 1971, 1975 și 1979 și a reprezentat țara noastră la 11 Olimpiade de șah, între 1956 și 1982. A încetat din viață subit, în 1983 (la vârsta de 51 de ani), la Barcelona, unde se afla la un turneu de șah. Din 1984, Asociația RATB organizează anual, la București, un turneu de șah care îi poartă numele lui Victor Ciocâltea.

Dieter Nisipeanu

Un nume mare al șahului românesc este și cel al Elisabetei Polihroniade. Campioană națională în 1966, 1970, 1971, 1972, 1975, 1976 și 1977, deține titlul de maestru internațional din 1960, iar în

1982 a devenit mare maestru internațional. Elisabeta Polihroniade a făcut parte din echipa României care a câștigat medaliile de argint la Olimpiadele de șah din 1966, 1972, 1974 și 1982 și bronzul la edițiile din 1984 și 1986.

Corina Peptan este considerată o demnă urmașă a Elisabetei Polihroniade. Campioană mondială de tineret, la toate categoriile de vârstă, medaliată cu argint la Olimpiadele feminine de șah din 1994 și 2004 și campioană națională în 1994, 1995, 1997, 2000, 2004, 2007, 2008, 2009 și 2014, Corina deține titlul de mare maestru.

Cea mai mare performanță a șahului românesc a adus-o Dieter Nisipeanu, care, în 2005, a câștigat medalia de aur la Campionatul European de la Varșovia. Nisipeanu a mai obținut un loc 2 la Europenele de juniori (1996) și o semifinală la Campionatul Mondial de la Las Vegas (1999). În primăvara anului 2006, Nisipeanu a jucat patru partide împotriva campionului mondial Veselin Topalov, adversarul său impunându-se cu scorul de 3-1. Din 2014, Dieter Nisipeanu a ales să reprezinte Germania.

MUGUR BĂILEȘTEANU

**INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ** *Independența
prin Cultură*